

WARTOŚĆ XXIV

Mój związek z Ojczyzną

II. PROSPEKT WARTOŚCI

2.1. CEL OGÓLNY

Rozwój moralno-społeczny

2.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność współlistnienia i współdziałania z rodakami

2.3. CEL WYCHOWAWCZY

Formowanie postawy zaangażowania w rozwój Ojczyzny

2.4. PROPONOWANE TEMATY

- Czy pojęcie „naród” prowadzi do konfliktu pomiędzy tym, co uniwersalne, a tym, co partykularne?
- Czy moja Ojczyzna jest otwarta na problemy uchodźców?
- Co to znaczy „zdrada Ojczyzny”?

2.5. ZADANIA DLA UCZNIA, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Dziedzictwo duchowe Polski wpływa na moją narodową tożsamość¹.
- Jestem odpowiedzialny za swoją Ojczyznę².

¹ „I dlatego – zanim stąd odejdę, proszę was, abyście całe to duchowe dziedzictwo, któremu na imię *Polska*, raz jeszcze przyjęli z wiarą, nadzieją i miłością – taką, jaką zaszczerpiał w nas Chrystus na chrzcie świętym, abyście nigdy nie zwątpili i nie znużyli się, i nie zniechęcili, abyście nie podcinali sami tych korzeni, z których wyrastamy. Proszę was: abyście mieli ufność nawet wbrew każdej swojej słabości, abyście szukali zawsze duchowej mocy u tego, u którego tyle pokoleń ojców naszych i matek ją znajdowało, abyście od Niego nigdy nie odstąpili, abyście nigdy nie utracili tej wolności ducha, do której On wyzwala człowieka, abyście nigdy nie wzgardzili tą Miłością, która jest największa, która się wyraziła przez Krzyż, a bez której życie ludzkie nie ma ani korzenia, ani sensu”. Jan Paweł II, Homilia wygłoszona w czasie Mszy św. odprawionej na Błoniach, Kraków, 10.06.1979, w: Jan Paweł II, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 205.

² „Przyszłość Polski zależy od was i musi od was zależeć. To jest nasza Ojczyzna – to jest nasze *być* i nasze *mieć*. I nic nie może pozbawić nas prawa, ażeby przyszłość tego naszego *być* i *mieć* zależała od nas. [...] Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje *Westerplatte*. Jakiś wymiar zadań, które musi podjąć i wypełnić. Jakąś słuszną sprawę, o którą nie można nie walczyć. Jakiś obowiązek, powinność, od której nie można się uchylić. Nie można «zdezercerować». Wreszcie – jakiś porządek prawd i wartości, które trzeba *utrzymać* i *obronić*, tak jak to

Program wychowawczy > Klasa VIII > Wartość XXIV > Mój związek z Ojczyzną

- Postęp Ojczyzny dokonuje się poprzez odnowę moralną jej obywateli³.

Zasady

- Rozumiem i pielęgnuję moją kulturę narodową.
- Jako obywatel Polski znam moje prawa i wykonuję obowiązki względem Ojczyzny.
- Postępuję sprawiedliwie, jestem sprawiedliwy w stosunku do innych osób.

2.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Od kondycji rodziny zależy stan narodu⁴.
- Dzięki dobru wspólnemu, osoba działając wspólnie z innymi, może spełniać autentyczne czyny i przez to może spełniać siebie⁵.
- Naród posiada swoją podmiotowość i współtworzy życie państwowe⁶.

Zasady

- Istotą mojego odniesienia wobec innych osób jest miłość.
- Ukazuję przykłady poświęcenia Polaków dla dobra wspólnego narodu.
- Uczę, że system społeczny, polityczny istnieje dla człowieka, a nie człowiek dla systemu.

Westerplatte, w sobie i wokół siebie. tak, obronić – dla siebie i dla innych”. Jan Paweł II, Homilia wygłoszona w czasie liturgii słowa skierowana do młodzieży zgromadzonej na Westerplatte, Gdańsk, 12.06.1987, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 481.

³ „Jednakże naród nade wszystko musi żyć o własnych siłach i rozwijać się o własnych siłach. Sam musi odnosić to zwycięstwo, które Opatrzność Boża zadaje mu na tym etapie dziejów. Wszyscy zdajemy sobie sprawę z tego, że nie chodzi o zwycięstwo militarne – jak przed trzystu laty – ale o zwycięstwo natury moralnej. to ono właśnie stanowi istotę wielokrotnie proklamowanej odnowy. Chodzi tu o dojrzały ład życia narodowego i państwowego, w którym będą respektowane podstawowe prawa człowieka. tylko zwycięstwo moralne może wyprowadzić społeczeństwo z rozbitcia i przywrócić mu jedność. taki ład może być zarazem zwycięstwem rządzonych i rządzących”. Jan Paweł II, Homilia wygłoszona w czasie Mszy św. odprawionej na Stadionie Dziesięciolecia, Warszawa, 17.06.1983, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 239.

⁴ „Słusznie mówi się, że rodzina jest podstawową komórką życia społecznego. Jest podstawową ludzką wspólnotą. Od tego, jaka jest rodzina, zależy naród, bo od tego zależy człowiek. Więc życzę, ażebyście byli mocni dzięki zdrowym rodzinom”. Jan Paweł II, Homilia wygłoszona w czasie Mszy św., Nowy targ, 8.06.1979, w: tegoż, *Pielgrzymki do Ojczyzny...*, dz. cyt., s. 161.

⁵ Por. K. Wojtyła, *Osoba i czyn...*, dz. cyt., s. 321.

⁶ „Jest to niezwykle ważne nie tylko dla osobistej kultury człowieka, ale zachowuje też swoją doniosłość w ramach każdej kultury narodowej, bo dzięki temu właśnie – posłużmy się tu formułą Karola Kardynała Wojtyły – *faktyczna wielo-podmiotowość rozwija się w kierunku podmiotowości wielu*”. A Rodziński, *Preludium do rozważań o polskiej kulturze narodowej*, w: Z Karolem Wojtyłą «myśląc Ojczyzna», red. W. Chudy, Lublin 2002, s. 54.

2.7. ZADANIA DLA SZKOŁY, WYCHOWAWCY

Normy

- W ekonomicznym postępie człowiek powinien być zawsze na pierwszym miejscu.
- Celem polityki jest zdobycie władzy, która ma służyć człowiekowi⁷.
- Polska ma wpływ na tworzenie się wspólnoty między narodami⁸.

Zasady

- Zachęcam do angażowania się w społeczne przemiany swojej Ojczyzny.
- Organizuję w szkole spotkania uczniów z samorządowcami i politykami.
- Wyjaśniam, że odpowiedzialność za Ojczyznę jest również związana z odpowiedzialnością za kształt Europy.

2.8. SPOSÓB REALIZACJI

Przedstawiam uczniom różne formy wolontariatu, możliwości zaangażowania się na rzecz dobra wspólnego Ojczyzny. tłumaczę ideę wolontariatu, organizuję również spotkania z osobami zaangażowanymi w prace instytucji pozarządowych. Zachęcam do podjęcia współpracy z tymi ośrodkami.

2.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

Uczeń wie, że wspólnota narodowa to współistnienie z innymi osobami, to uczestnictwo w samym człowieczeństwie każdej osoby. Rozemnia, że być sobą, to być ukierunkowanym, otwartym na drugą osobę. umie współdziałać z innymi dla dobra wspólnego. Wie, że władza polityczna powinna być związana z troską o dobro wspólne narodu. Jest świadomy, że wszelkie przemiany społeczne powinny zmierzać do tego, aby życie ludzkie stawało się bardziej godne

⁷ „Racją bytu wszelkiej polityki jest służba dla człowieka, jest pełne troski i odpowiedzialności przywarcie do istotnych spraw i zadań jego ziemskiego bytowania w społecznym tego bytowania wymiarze i zasięgu – tam, gdzie ważą się sprawy dobra wspólnego, od którego zależy równocześnie w sposób bardzo istotny dobro każdego”. Jan Paweł II, Orędzie do Organizacji Narodów Zjednoczonych, Nowy Jork, 2.10.1979, w: tegoż, *Nauczanie społeczne 1978-1979*, t. 2, Warszawa 1982, s. 311.

⁸ „Wydarzenia te należą do naszej historii – do historii Polski. Wydarzenia te równocześnie były ważne i dla innych krajów tzw. «bloku wschodniego», jak również dla całej Europy, a w pewnym sensie dla całego świata. Ruch «Solidarność» oznaczał poszukiwanie drogi, jaką społeczeństwa mogą kroczyć w pokojowym dążeniu do sprawiedliwości społecznej. Można powiedzieć, że była to «polska droga» i jako taka została ona przyjęta i zaakceptowana przez wszystkie narody Europy i świata: droga pokojowego sprzeciwu wobec niesprawiedliwości marksistowskiego ustroju”. Jan Paweł II, List do prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Wałęsy, Watykan, 20.12.1995, w: *Jan Paweł II do Narodu. W trosce o dobro Rzeczypospolitej. Wskazania dla polskich polityków*, red. A. Wieczorek, Warszawa 2005, s. 175.

człowieka. Rozumie, że programy polityczne, przemiany gospodarcze Ojczyzny powinny opierać się na miłości społecznej⁹. Uczeń solidaryzuje się ze swoim narodem i swoją Ojczyzną. Czuje się współodpowiedzialny za Jej obecny stan i przyszłość. Już w rodzinie młody człowiek uczy się postawy społecznego zaangażowania.

2.10. ZAGROŻENIA

Wartość Ojczyzny może zostać utożsamiona z jej uwarunkowaniami ekonomicznymi. Postęp społeczny młody człowiek będzie rozumiał tylko w kategorii wzrostu gospodarczego¹⁰. Może nie być zdolny zaangażować się na rzecz dobra wspólnego lub innej osoby. Nie będzie umiał przekraczać samego siebie, swoich ograniczeń. Może on zatrzymać się w osobistym rozwoju. Zamiast postawy solidarności z rodakami zacznie dominować postawa egoizmu społecznego i wyzysk drugiej osoby. Brak więzów narodowych może prowadzić młodego człowieka do marazmu i izolacji od swojej społeczności, Ojczyzny. Odcięcie się od swoich korzeni narodowych będzie przeszkodą w formowaniu się tożsamości młodego człowieka..

⁹ „Czy w ludziach, pomiędzy ludźmi, pomiędzy społeczeństwami, narodami, państwami rośnie sprawiedliwość, solidarność, miłość społeczna, poszanowanie praw każdego – zarówno człowieka, jak narodu czy ludu – czy też, wręcz przeciwnie, narastają egoizmy różnego wymiaru, ciasne nacjonalizmy w miejsce autentycznej miłości ojczyzny,

a wreszcie dążenie do panowania nad drugimi wbrew ich słusznym prawom i zasługom, dążenie zwłaszcza do tego, aby cały rozwój materialny, techniczno-produkcyjny, wykorzystać dla celów wyłącznego panowania nad drugimi, dla celów takiego czy innego imperializmu?”. RH 15.

¹⁰ „Wewnętrzny związek pomiędzy prawdziwym rozwojem i poszanowaniem praw człowieka raz jeszcze ujawnia jego charakter moralny: prawdziwego wyniesienia człowieka, zgodnie z naturalnym i historycznym powołaniem każdego, nie da się osiągnąć jedynie przez korzystanie z obfitości dóbr i usług czy dzięki dysponowaniu doskonałą infrastrukturą”. SRS 33.